

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ

доц. д-р Георги Петров Георгиев, Висше училище по агробизнес и развитие на регионите, Департамент „Икономика и финанси”, професионално направление 3.8. „Икономика”, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”

относно: присъждане на образователната и научна степен „доктор”, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.8. „Икономика” и научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка” за нуждите на първично звено катедра „Икономика и финанси“, приемащо структурно звено Департамент по икономика и управление.

1. Обща информация

Основание за написване на настоящото становище е участието ми в състава на научно жури на катедра „Икономика и финанси“ при Департамент по икономика и управление на ВУАРР. Рецензията е изготвена на основание заповед на ректора на ВУАРР №114/04.04.2023 г. за определяне на състав на научно жури за защита на дисертационен труд и решение на научното жури от неговото първо заседание на 06.04.2023 г. регистрирано с протокол №1.

Автор на дисертационния труд: Делян Костадинов Плачков

Тема на дисертационния труд: „Инструменти за управление на риска в контекста на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз“

Област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”

Професионално направление 3.8. „Икономика”

Докторска програма „Финанси и банково дело”

Първично звено: катедра „Икономика и финанси”

Приемащо структурно звено: Департамент по икономика и управление

Научен ръководител: проф. д-р Огняна Стоичкова.

Други формални основания чл. 28 от на ППЗРАСРБ и чл. 39 ал. 2 от ПОПООНСД на Висше училище по агробизнес и развитие на регионите.

2. Кратки биографични данни на докторанта

Познавам докторант Плачков от времето, когато беше студент във ВУАРР. Преподавал съм му по ред дисциплини в бакалавърска и магистърска степен и професионалните ми впечатления от неговата работа и отдаденост на научното поприще са отлични. Неговите научните и професионални интереси са многостранни и ориентирани в различни области на човешкото познание. Докторант Плачков завършва бакалавърска степен специалност „Стопанско управление“ през 2017 година и магистърска степен специалност „Финанси и банково дело“ през 2018 г. в ВУАРР. Веднага след това той се отдава на другото си увлечение теологията като записва бакалавърски курс към Висшия Евангелски Богословски Институт – София. Успешно се дипломира като бакалавър „теолог“ в края на 2022 г.

В кариерното отношение докторант Плачков е заемал и заема ръководни и административни позиции в различни сектори на икономиката и обществената сфера: като управител и помощник управител в Италия /2015-2017/; управител на търговски предприятия в България /от 2013 г. досега/. От ноември 2017 год. е назначен във ВУАРР като системен администратор, а от февруари 2023 г. е част от академичния състав на ВУАРР като асистент в Катедра „Икономика и финанси“.

Владее свободно английски и италиански език.

3. Общо описание на дисертационния труд. Оценка на структурата на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в обем 191 страници. Изложението в структурно отношение е изградено от увод, три глави, заключение и списък с

използваната литература. В нея се съдържат 43 таблици, 36 графики. В това отношение се наблюдава слаба относителна небалансираност между размера на отделните глави и леки структурни диспропорции - обемът на глава първа е 48 страници, глава втора е 45 страница, а глава трета е с по-голям обем, възлизащ на 75 страници. Доминирането на глава трета се обяснява със стремежа на докторанта към отделяне на по-голяма част от дисертационната разработка на емпиричните изследвания и статистически анализи върху които се концентрира тази глава. Моето мнение, че засилването на изследователския характер в изложението би трябвало да се насърчава и оценява положително.

В сравнение с други дисертационни разработки добро впечатление прави факта, че не преобладава описателния стил в изложението, а доминира аналитичното представяне на информацията като доводите на автора са подкрепени от богата статистическа фактология и емпирични данни.

В информационен аспект изследването е обезпечено с богата библиографска база, съставена от 118 източника, от които: 60 на български и 58 на английски език.

Използваната богата база от емпиричен материал е актуална и всички статистически данни са от периода 2019 - 2022 г. При оценяването на пазарния риск са конструирани 16 представителни извадки, всяка включваща 157 исторически наблюдения върху пазарната цена на най-големите и утвърдени регионални тържища на зърнени култури в България, Румъния, Хърватия и Словакия по отношение на ечемик, хлебна и фуражна пшеница.

4. Оценка съдържанието на дисертационния труд. Актуалност и значимост на разработения научен проблем

Представеният дисертационен труд третира един изключително актуален проблем, свързан с изследване на финансовите инструменти в контекста на ОСП на ЕС за управление на риска в земеделския сектор. На специалистите

по риск мениджмънт е известно, че селско стопанския сектор в сравнение с останалите сектори на икономика се характеризира като един от най-високо рисковите. От тази гледна точка за селско стопанските производители е изключително важно да разполагат с конкретни количествени данни за нивата на различните видове риск в сектора и надеждна методология за неговото прогнозиране и оценка.

Съдържанието на разработката напълно кореспондира с утвърдената тема на дисертацията. Обекта, предмета на изследване, изследователската теза и ограничения са прецизно формулирани и добре обосновани в представения вариант. Поставените задачи отговарят на структурата в последващите три глави на проекта.

Използваната изследователската методология в дисертационния труд е изключително разнообразна и включва използването и прилагането на широка гама от анализи като: VaR методологията, статистически анализ, параметрични, непараметрични иконометрични методи и др.

От представения материал става ясно, че докторанта има задълбочен поглед върху изследваната проблематика, владее методите на научното изследване и може да прави свои мотивирани изводи на базата на емпирични данни и теоретичните постановки. Притежава умения за статистическа обработка на емпирични данни и познания относно използването и приложението на съвременни финансови методи за оценяване на пазарния риск.

В заключение смятам, че представения дисертационен проект отговаря на изискванията и притежава качества и потенциал на съвременна дисертационна разработка.

5. Оценка на автореферата към дисертационния труд

Автореферата коректно и логически отразява основните моменти от структурата на дисертационното изложение. Докторанта е приложил в края на

изложението на автореферата справка за приносните моменти на дисертационния труд. Синтезирани са шест научно-приложни резултати с характер на научни приноси. Мога с убеждение да декларирам, че са разработени изцяло от автора в научната разработка.

6. Оценяване на приносите на дисертационния труд (научни, научно-приложни)

Докторант Плачков синтезира резултатите от своята дисертационна разработка до следните шест констатации с характер на научни и научно – приложни приноси, които в по-голямата си част споделям.

Като научни приноси определям:

- Направеният ретроспективен анализ на Общата селскостопанска политика на Европейският съюз (ОСП) и са открити специфичните особености на видове финансови инструменти за управление на риска в тази област.
- Изследвани са интервенциите и влиянието на Общата селскостопанска политика и управлението на риска чрез финансови инструменти върху земеделския сектор и развитието на селските райони с акцент върху пазарния риск в земеделския сектор.

Като научно – приложни приноси приемам:

- За първи път е успешно апробирана с реални данни методология за стохастично моделиране на пазарния риск в зърнения сектор на Централна и Източна Европа;
- Пазарният риск за зърнопроизводителите в Източна и Централна Европа е оценен и прогнозиран при 99% вероятност за период от 7 и 30 дни чрез използване на подхода Делта нормален VaR и Исторически симулиран VaR.

- Оценени и анализирани са нивата на пазарен риск на зърнените тържища в България, Румъния, Хърватия и Словакия преди и след започване на военните действия.

7. Оценка на публикациите, свързани с дисертационния труд

Докторанта е депозирал по процедурата общо 3 научни публикации по темата — една научна статия в академично издание и 2 научни доклада в сборници с материали от Международни научни конференции, публикувани в реферирани издания. Счита, че покрива минималните национални изисквания за придобиване на научна степен „доктор“ и отговарят на изискванията за самостоятелни и добросъвестни автори научни изследвания.

8. Въпроси към докторанта

- Кой според вас са основните проблеми в прилагането на ОСП в земеделския сектор на България.
- Какви други измерители освен стойност под риск според вас биха били подходящи за измерване на пазарния риск в земеделския сектор.
- Ви е използвате Делта нормален VaR и историческа симулация при изчисляване на пазарния риск. Как би могла да се повиши прогнозната точност на моделите?

9. Заключение:

Кандидат-докторанта демонстрира високи аналитични умения в представената дисертационна разработка, притежава солиден професионален опит и вече е навлязъл достатъчно дълбоко в материята, което е отразено в извеждането на необходимите приноси както в теоретичен, така и в практико-приложен аспект и успешното завършване на цялата процедура.

Становището ми по отношение на представения сисертационен труд и процедурата за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Делян Костадинов Плачков е **положително**. Тя отговаря на изискванията на Закона за развитието на Академичния състав в Република България, на Правилника за неговото приложение, Правилника на ВУАРР и предлагам с убеденост на научното жури на Делян Костадинов Плачков да му бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ по научна област 3. „Социални, стопански и правни науки“ в професионално направление 3.8 “Икономика” по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховане”.

09.05.2023 г.

член на журито:

.....
доц. д-р Г. Георгиев